

3r

138

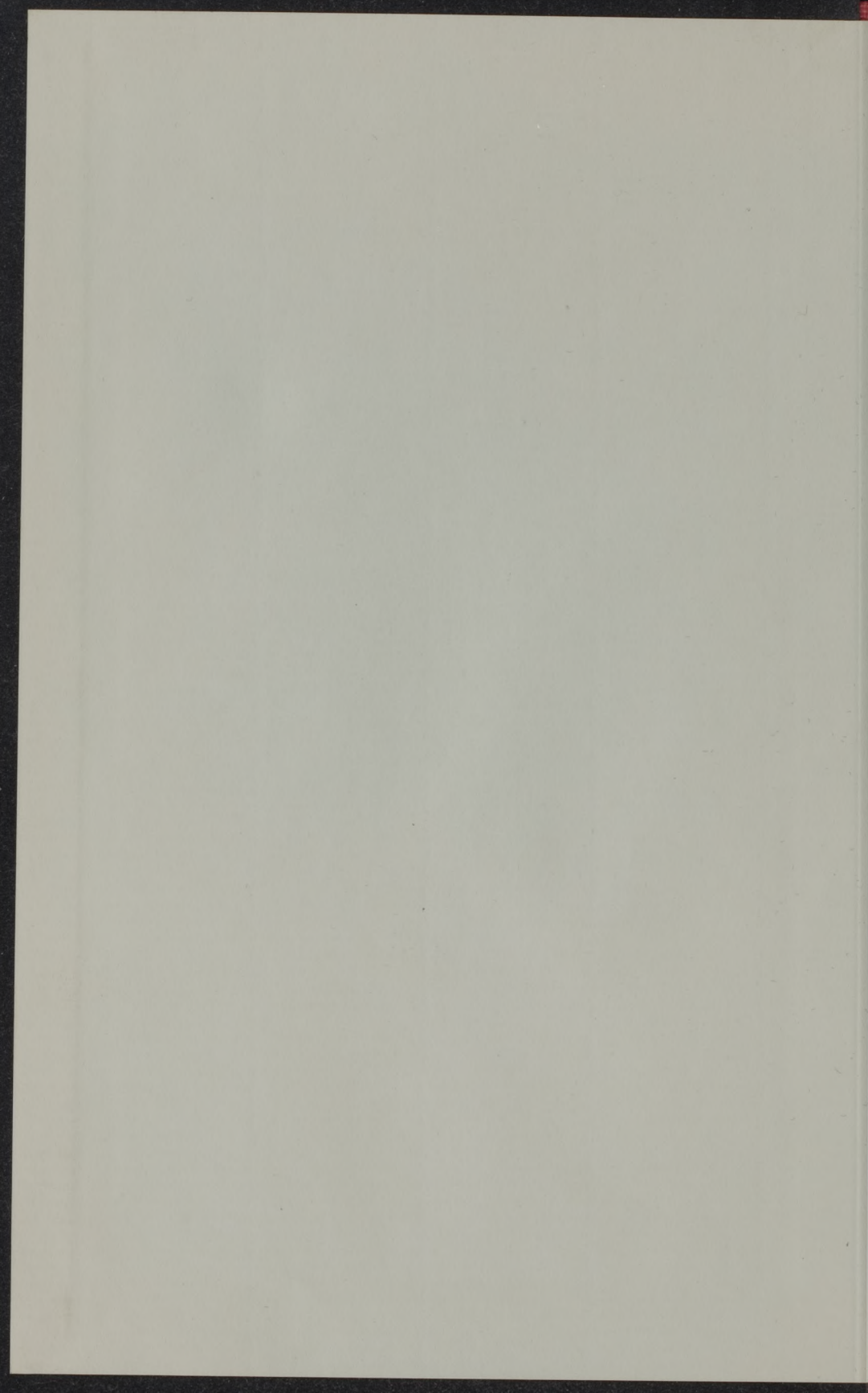
BIBLIOTHEEK KITLV

0003 9964

057 042 357

LEERREDE

UITGESPROKEN IN DE SINAGOGE

DER

NED. PORT. ISRAELIETISCHE GEMEENTE

OP CURAÇAO,

ter gelegenheid van de viering

VAN DEN

72STEN VERJAARDAG

VAN

Z. M. DEN KONING

DOOR

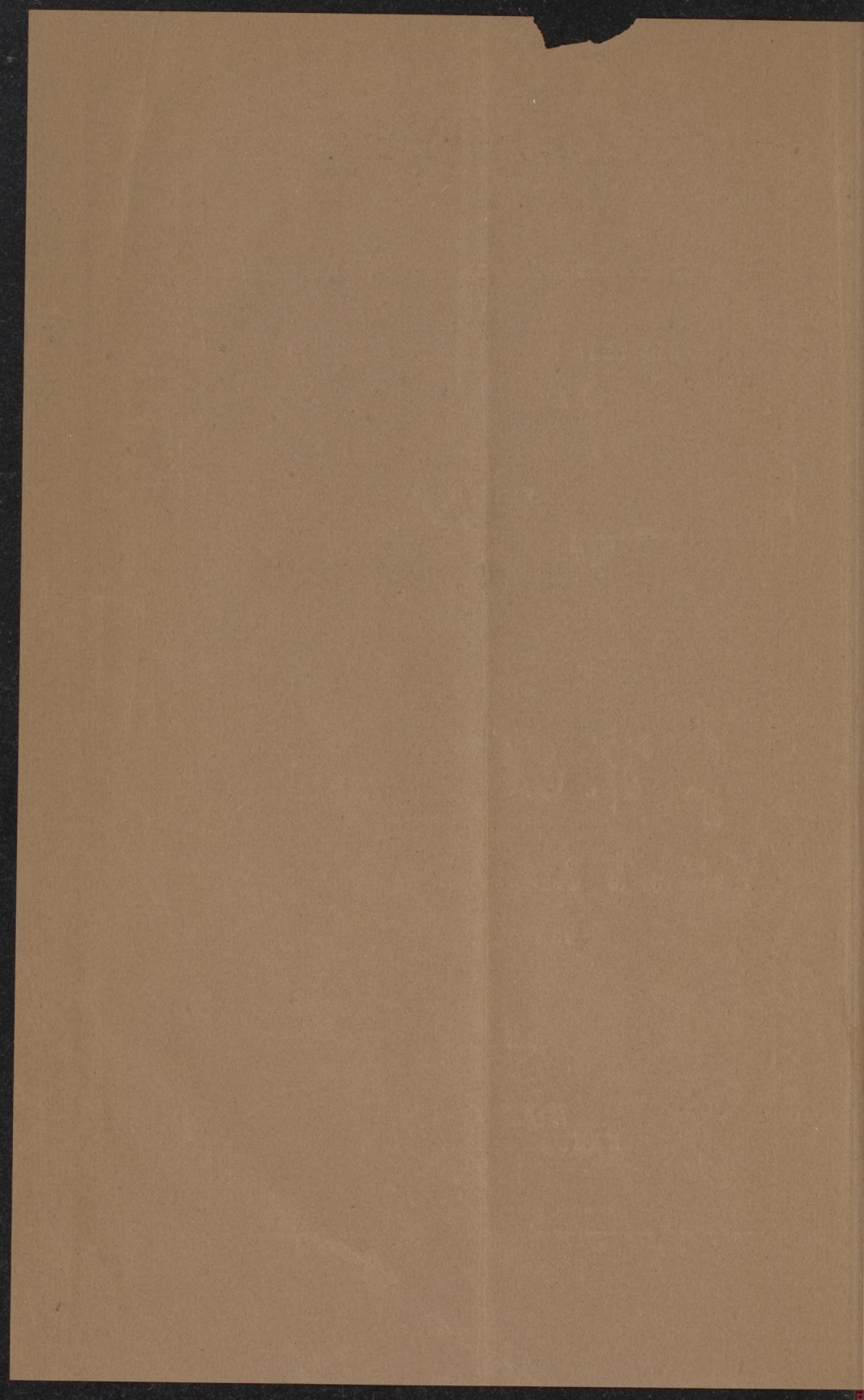
J. H. M. Chumaceira

*Predikant te Evanville, Vereenigde Staten
van Amerika.*

DE WET

CURACAO
HANDELSDRUKKERIJ.

1889.

32.
138.

LEERREDE

UITGESPROKEN IN DE SINA GOGÉ

DER

NED. PORT. ISRAELIETISCHE GEMEENTE

OP CURAÇAO,

ter gelegenheid van de viering

VAN DEN

72STEN VERJAARDAG

VAN

Z. M. DEN KONING

DOOR

J. H. M. Chumaceira

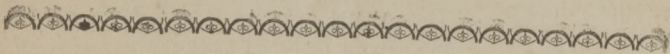
Predikant te Evansville, Vereenigde Staten
van Amerika.

~~CONTRACT~~

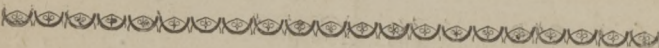
CURACAO
HANDELSDEUKKERIJ.

1889.

Uitgegeven op verzoek van een
aantal gemeenteleden.

ויקהל משה את כל עדה בני ישראל

“En Mozes deed de gansche gemeente Israels vergaderen,” is de aanhef van het goddelijk woord der wekelijksche afdeeling op dezen Sabbath-dag in alle Sinagogen verkondigd. De Israëlieten in Nederland en zijne Kolonien woonachtig, volgen dat woord op en vergaderen heden in hunne bedehuizen, om 's Konings verjaardag plegtig te vieren, den Eeuwige te prijzen en te danken, dat Hij het leven van onzen geliefden Vorst gespaard heeft, om tot nut van zijn volk werkzaam te zijn. Israel en Nederland,—de twee uitverkoren natiën in de oude en nieuwe geschiedenis om het wachtwoord van Sinai—de vrijheid van geweten,—de volkeren der aarde te verkondigen. Israel het kleinste volk,—Nederland het kleinste koninkrijk,—beiden door de machtigste potentaten onderdrukt, hebben ook den langsten strijd gevoerd, om die vrijheid ten koste van alles te verkrijgen, en zoeken nu door hunne uitstekende nationale karaktertrekken, door nijverheid, door den beschermden invloed des koophandels, hunne roeping te vervullen, de verbroedering der menschheid tot stand te brengen.

En als Israëlieten én als Nederlanders vieren wij dus heden een dubbel feest van dankbaarheid en erkentelijkheid aan God gewijd. Israëls oudste oorkonden zullen ons dienen om den lof en de grootheid van het Neêrlandsch volk na te gaan en ons te gelijker tijd de kracht en deugden van die natie doen erkennen. Met dit oogmerk hebben wij voor leiddraad onzer overdenkingen als tekst gekozen, de woorden heden uit de wekelijksche afdeeling der Wet voorgelezen: Exodus, XXXVII 1e. vers: *ויעש בצלאר את הארן* “En Bezalel maakte de arke des verbonds.”

De Heilige Schrift verhaalt ons dat Bezalel met eenen goddelijken geest vervuld, met wijsheid, verstand, wetenschap en bekwaamheid verrijkt was, en dat hij de gave bezat om anderen te onderrigten. Het was hem voornamelijk opgedragen, de arke des Heeren te maken, waarin het verbond van God met Israel,—de twee steenen tafelen der tien geboden—bewaard werden, en boven

deze arke waren *Cherubim* geplaatst. *Cherubim* heeft tot wortelwoord כרוב, *vele, eene menigte, eene groote kracht*, en in het meer-voud gebezigd, kunnen wij dit slechts overbrengen, door eene oneindige menigte, of liever, *de vereenigde groote krachten*.

De dichtertlijke Ezechiël in het eerste hoofdstuk zijner prophetiën beschrijft deze *Cherubim*, met de viervoudige gezigten van een leeuw, een arend, een os en een mensch, welke de grootste krachten in het dierenrijk vertegenwoordigen. Deze *Cherubim* welke de arke bewaakten, stelden daarom voor:—*God's wet, beschermd door de grootste krachten*; welke voorstelling door het volk begrepen werd, als uitdrukkende den wil des Eeuwigen, dat geene macht op aarde Gods wet kan vernietigen, noch Israel kan uitroeijen: Israel dat het verbond met God tot verkondiging dezer wet had aangegaan.

Het Nederlandsch volk bezit zulk een arke des verbonds met het Vorstenhuis van Oranje, waarin ook de hoogste wet des lands—de Grondwet,—bewaakt en beschermd wordt door de grootste krachten waarvan wij ons een denkbeeld kunnen vormen. De ontwerpers dezer grondwet waren ook mannen, gelijk Bezalel, vervuld met eenen goddelijken geest, met wijsheid, verstand, wetenschap en bekwaamheid verrijkt, de gave bezittende om anderen te onderrigten. Deze grondwet is beschermd door de vereenigde krachten van het Neêrlandsch volk, de schoonste deugden welke den burger tot eer en grootheid verheffen, namelijk, 1n. de leeuw, *Heldenmoed*; 2n. de arend, *Vrijheidszin*; 3n. de os, *Nijverheid*; en 4n. de mensch, *Wetenschap*.

I.

“De aardrijkskunde van een volk, is de inleiding tot zijne geschiedenis.” De natuur heeft elk schepsel met de vereischte hoedanigheden begiftigd om zijn bestaan te verzekeren;—zelf behoud is de hoogste wet door elk wezen blindelings gehoorzaamd. De eerste bewoners van Neêrlands bodem bespeurden al spoedig dat hun zelfbehoud geheel en al afhing van eene gestadige verdediging tegen de grootste vernielings krachten der natuur: storm en water. Zij moesten ten allen tijde bereid zijn, deze vijanden van hunne heiligste regten,—van hunne eigendommen en hun leven,—te bestrijden. Aldus werd het Neêrlandsch volk door de natuur zelve tot helden opgeleid. Het kon niet anders, dan dat zij die met bovenmenselijke krachten, met ongeëvenaarden moed, de onstuimige elementen in hunne onophoudelijke aanvallen moesten beteugelen, nimmer het hoofd zouden buigen voor de dwingelandij van veroveraars, hoe sterk en groot hunne magt en legers ook mogten zijn. Wanneer zij tot het uiterste gedreven waren en alles hun ondergang voorspelde, dan wisten zij zich met hunnen aartsvijand te verzoenen, hunne eigendommen als een afkoop-prijs gewillig opofferende, daardoor de vijandelijke legers het land

aattejagen, of een roemloozen dood in de bruischende golven te bereiden, terwijl het Neêrlandsch volk, gelijk Israel van ouds, veilig het drooge land bereikte, zijn intrede deed in de belegerde steden, de inwoners voor hun heldenmoed hulde bragt en met Mozes' lofzang den Heer der Heirscharen dankte: "*Zingt den Eeuwige Die hoog verheven is, paard en ruiter stortz Hij in zee.*"

De naam van den Bevrijder onzes volks, de eerste van het doorlichtig geslacht der verscheidene Willems, ons uit het Huis van Oranje geschonken, doet ons hart van onbegrensde liefde kloppen. Al zijne nazaten volgden zijn heldhaftig en roemrijk voorbeeld, niets te hoog schattende, ja zelfs hun leven opofferende voor de bevrijding en verdediging van hun geliefd Volk. Geen hunner echter gaf bewijs van grooteren heldenmoed dan onze tegenwoordige Koning Willem, wanneer bij rampen van overstromingen, hij het Neêrlandsch volk voorging om de ontzaggelijke golven den doortocht tot ons geliefd land te beletten, en de gewonden en hulpbehoevenden van zijn volk met woord en daad bij te staan en te vertroosten. Gelijk Judah de Makabeër, ten tijde van de roemrijkste heldenfeiten in Israel's geschiedenis, aan het hoofd zijner getrouwen, voor geen gevaar terugdeinst, dag en nacht de meest geteisterde punten bezoekt, zoo zien wij ook WILLEM III bij de doorgebroken dijken, te midden van de grootste gevaren, door woord en daad het volk aantoonende hoe dierbaar, hoe onschatbaar, hoe heilig dat klein plekje grond van de geteisterde beschutting tot bescherming van het geheel land is. En wanneer ten laatste de vijand overwonnen is, dan gelijk Judah de Makabeër, keert onze Koning naar zijn heiligdom terug om dáár waar de zetel zijns bewinds is gevestigd, de offers der dankbaarheid op het altaar der weldadigheid te brengen. En het Neêrlandsch volk in ontelbare blijken van liefde, hernieuwt dan het heiligdom der vaderen, het verbond met Oranje gesloten—en verklaart met de heiligste beloften, de regten van Vorst en Volk voor eeuwig te handhaven.

Wel mogen de blazoenen en het wapen van Judah en van Nederland met eenen opregt staanden leeuw prijken, als het zinnebeeld van onoverwinbare *Heldenmoed*, de eerste deugd, de eerste kracht door God en de natuur, den burger geschonken om het Vaderland tegen alle vijandelijke magten te beschermen.

II.

Nederland heeft gelijk Israel, zijne opleiding als verkondigers van God's Wet—Eenheid en Verbroedering—te danken, aan de vele hinderpalen en moeilijkheden waarmede het altoos te kampen had. Elke verovering op den bodem bragt het een stap nader tot zijne vrijmaking, elke behaalde overwinning op de natuur leerde het de waarde van burgerlijke vrijheid kennen; elke ramp en elk onheil diende om het volk tot menschenmin aan te sporen,

6m het te leeren, anderen in nood en gevaar ter hulpe te snel-
 len. Het land door water omringd, en aan de woede der elemen-
 ten bloot staande, was door de Voorzienigheid beschikt om een
 toevlugtsoord te worden voor de slagtoffers van vervolging om
 godsdienstige en staatkundige gevoelens. Deze vlugtelingen voor
 geweld en dweeperij werden onmiddellijk toegelaten om het getal
 strijders tegen de aanvallen der natuur te vermeerderen en zoo
 verkregen zij langzamerhand de regten van burgerschap om
 ook hun goed en bloed veil te hebben, voor de onafhankelijkheid des
 Vaderlands. De behoefte aan onderlingen bijstand en de vrees voor
 gemeenschappelijke gevaren ontwikkelden zich in verdraagzaam-
 heid tusschen de belijders der verschillende geloofbeginzelen, en
 daardoor kwam de eendragt van het Neêrlandsch volk tot stand.
 Te midden van den bloedstroom van godsdienstige dweeperij, die
 tegen het einde der zestiende eeuw de wereld overstelpte, was
 Nederland de arke des heils; dáár vonden allen die door hun Va-
 derland verstootten en uitgeworpen werden, hunne bedehuizen,
 hunne haardsteden, en bovenal het heiligste van het heilige voor
 den burger,—de vrijheid van geweten.—God te aanbidten, ge-
 lijk zijn hart en verstand hem dit voorschrijven.

De vaan der godsdienstvrijheid lokte ook *onze* vaders,
 de afstammelingen der propheten en wetgevers aller natiën, uit
 Portugal en Spanje, en de Algoede Vader der kinderen Israels,
 de Eeuwige, hield Zijne belofte gestand, door Mozes ons yerze-
 kerde: “Als met arendvleugelen heeft Hij U gedragen en U naar
 eenē plaats van veiligheid gebragt.” Gelijk de arend, bewust
 van het gevaar der vervolging door moordadige rassen die de
 aarde bewonen, soms zijn toevlugt zoekt in onbegaanbare bergen
 en de donkerste schuilhoeken tot woonplaats uitkiest, zoo was
 ook Israel genoodzaakt voor lange en bange jaren in grotten,
 spelonken en onderaardsche gewelven te wonen, om den bloed-
 dorst van verschillende godsdiensten en hare vereerders te ont-
 komen. Doch te midden van deze algemeene verdelgingsoor-
 log, bleef Israel getrouw aan het verbond met God gesloten en
 de Wet in de arke bewaard, en daarom bleef de arend, de kracht
 van *Vrijheidszin* over Israel en de Wet waken, en door de be-
 scherming van God ons geschonken, werden wij geleid naar het
 land der Vereenigde Nederlanden, dat ons tot toevlugtsoord
 verstrekte, en de zeven Gewesten werden de vrijheids plaatsen
 voor het verbannen Israel. Het Nederlandsch volk had de vaan
 van onafhankelijkheid ontbloot, en de Vader des Vaderlands,
 Willem de Zwijger had verklaard: “*Je Maintiendrai,*” en had
 een verbond met edelen en burgers gesloten, om de regten aller
 inwoners zonder onderscheid van geloof te handhaven; vrijheid
 van geweten, was zijne leuze!

En de Algoede God heeft die vaan en die leus met Zijne
 onuitputtelijke hulp beschermd; en die arke des verbonds van
 Oranje en Nederland is gedurende meer dan drie eeuwen al heili-
 ger en heiliger geworden, zoodat de arend die ons tot bescher-
 ming dient, de *Vrijheidszin* in Nederland in sterkte en kracht ge-

stadijg toeneemt. Ons Vaderland, dat alle natiën van Europa in godsdienst-verdraagzaamheid vóórging, had daarvoor soms de grootste moeilijkheden te verduren, maar het kleinste koningrijk heeft alles weerstaan, en blijft het oude Nederland, vereenigd met het huis van Oranje; want geen ander volk heeft de eenige ware kiem van onafhankelijkheid en vrijheid zoo wel begrepen,— geen volk gelijk het onze beseft dat alle regten dié ons de vrijheid sehenkt, enkel en alleen rusten op de *Vrijheid van het geveeten!*

III.

“En Bezalel maakte de arke des verbonds” en plaatste daarop de Cherubim, waaronder ook het gezicht van den os, het zinnebeeld van *Nijverheid*.

In het vroegste tijdperk van Neêrlands bestaan was water de grootste hulpbron der Nijverheid, en daar dit element in alle gedeelten des lands in zulk een grooten voorraad aanwezig was, gevoelde het volk dat de toekomst van Nederland er geheel en al van afhing, dat water aan zijne Nijverheid dienstbaar te maken. De stroomen en ongeregeld vlietende wateren werden in bevaarbare kanalen veranderd, deze met veilige havens aan den zeestrand en aan de oevers der rivieren aangesloten en aldus Nederland in verbinding gebragt met de meest verwijderde streken des aardbodems; en hierdoor kon Nederland eene eerste plaats innemen onder de meest handeldrijvende natiën. Het is de standvastige werkzaamheid van het Neêrlandsch volk in de bewaking van 'slands kusten, die deze moerassige streken met hunne afwisselende zandheuveltjes, aan de golven blootgesteld, uit het niet heeft gered, en nog doet in stand houden. Het genie der verschillende tijdperken wordt hier niet gevonden in grootsche gedekteeken, als het ware den hemel reikende met hunne opgesmukte opschriften, maar daarentegen in de kolosale bolwerken langs het uitgestrekte strand verspreid, om de grootste vernielingskrachten der natuur, storm en water, in hunne onophoudelijke aanvallen paal en perk te stellen, en voor het welzijn der menschheid overtreffen zij verre de Romeinsche, Dorische en Gothische wonderwerken, en toonen ons aan, dat eene leidende Voorzienigheid over ons Vaderland waakt. In andere landen is het de natuur, die de woede der baren beteugelt, *hier is* het de werkzaamheid van den burger die dit volbrengt. Elders hebben de bewoners slechts veldarheid te verrigten om den grond zijne vruchten te doen voortbrengen, in Nederland moest men aanvangen met den grond zelve te scheppen, vóór men er aan denken kon dien grond het noodige levensonderhoud zijner bewoners te doen verschaffen. Geen grooter bewijs voor de onuitputtelijke krachten eens volks' Nijverheid kan aangewezen worden, dan gelijk Neêrlands bodem, door s'menschen hand in het aanzijn geroepen en onderhouden, bedekt

niet de schoonste weiden, heerlijkste vruchten en groenten, die zijne voortbrengselen een wereldvermaardheid hebben geschouwen. Daarvan overtuigd, kan men de nijvere werkzaamheid niet genoeg bewonderen, die een onder het water bedolven en verloren grond in een bloeienden en vruchtbaren hof heeft herschapen.

En kan het anders, dan dat het volk dat deze waterwoestijn en droog gemaakte zeeën in de meest bloeiende landerijen en bloemtuinen heeft weten te veranderen, in alle andere takken van Nijverheid, met de meest bevoorregte natiën door de natuur gezegend, naar den voorrang wedijvert? Sedert de vroegste tijden der Europeesche beschaving, heeft Nederland zijne roeping begrepen, het door de omringende zee geopenbaard, om naar andere landen de voortbrengselen zijner Nijverheid overtebrengen, en dáár de belooning van zijn genie en werkzaamheid te vinden; door vrije mededinging en onovertreffbare eerlijkheid. En dit bragt dat heldhaftig volk naar deze streken, en zoo kwam ook deze kolonie onder het bewind van het vrije Nederland. Het kan, helaas, niet ontkend worden, dat de zucht naar winst, Nederland het voorbeeld der vreemde natiën deed volgen, en het daardoor de regten der vrijheid ontkende, gelijk die in Israels Wet zijn vervat, welke op het jubeljaar elk ingezetene des lands, de volle vrijheid gaf. De slavernij was in tegenspraak met de hoofd-beginselen onzer grondwet, mogt daarom dan ook geen stand houden, zij werd afgeschaft. Als vrije Nederlanders hebt gij dit eenige maanden geleden bij de zilveren verjaring feestelijk herdacht. En wel mogt gij daarbij uwe erkentenis betuigen aan Vorst en Vaderland, daar Nederland de eigenaars der slaven ten velle heeft vergoed, en niet gehandeld heeft, gelijk Frankrijk en de Vereenigde Staten van Amerika, die ja, met een enkel magtwoord de slaven vrij verklaarden, maar niet te gelijker tijd op de belangen der eigenaars gelet hebben. Door deze regtvaardige handeling is de zedelijke toestand der arbeidende klasse ten hoogste verbeterd; door deze vrijheid is de band welke de ingezetenen dezer kolonie aan het huis van Oranje verbindt, in achting en liefde versterkt, en de os, *de Nijverheid*, is in kracht toegevoegen, en verder ondersteund door de vrije instellingen die wij genieten, zal die *Nijverheid* ook het welzijn van deze vredelievende bevolking steeds meer en meer bevorderen.

IV.

Geduld en volharding zijn de eerste vereischten om kennis te vergaren, en deze deugden zijn den Nederlander aangeboren; zoodat de vreemdeling daarvan verstoken, en daarom welligt hare waarde niet beseffende, ons volk als langzaam en stijfhoofdig van karakter beschouwt. In Nederland is men geheel en al afhankelijk van de *Wetenschap* en hare beoefening, ten einde de on-

eindige hinderpalen der natuur te overkomen, en de beste leermeester voor den mensch, is zelf-behoud. En deze waarheid mag wel als oorzaak beschouwd worden, dat de beroemdste ingenieurs van waterwerken Nederlanders zijn.

De mensch toont zich vooral verheven boven de blinde drift der elementen, door zedelijken moed, zelf-verloochening, een hooger begrip van zijn bestaan hier op aarde, en door eene regte waardeering van s' menschen bestemming, gelijk de godsdienst die ontwikkelt. En daaraan mogen wij toeschrijven dat Nederland onder de begaafdste godgeleerden en wijsgeeren, *Erasmus, Spinoza, van der Palm* en *Kuening* mag rangschikken, wier gevoelens en leer wij wel niet beamen, maar wier beroemdheid wij, zonder der waarheid te kort te doen, niet mogen ontkennen.

Een volk dat door *Heidenmoed* en *Vrijheidszin* uitmunt, de regten der menschheid weet te eerbiedigen, en het land door den invloed van verdraagzaamheid en eendracht tot heil en voorspoed brengt, moet mannen bezitten, die het volk daarin vóórgaan, en wijze wetten weten daar te stellen om die deugden te bevorderen; en wel mag Nederland daarom op zijne Vaderlands-lievende staatslieden roemen, gelijk de Prinsen uit het van *Oranje, Oldenbarneveld, De Witten, Schimmelpenniek, Thorbecke* en *Heemskerk*.

In den dageraad der beschaving vinden wij reeds de uitstekendste talenten onder de oude volken, aan de beoefening der regtsgeleerdheid gewijd. De wet van Mozes zal eeuwig geëerd blijven, want zij bevat *de grondzuilen* van alle regt en billijkheid; en evenzoo zal de naam van *Hugo de Groot* door alle geslachten heen geacht worden; terwijl regtsgeleerden gelijk *Meyer* en *Goudsmit, Modderman, Opzoomer* en *Diephuis* den roem der Nederlandsche hoogeschoolen blijven handhaven.

Daár waar de natuur zich openbaart in hare verschrikkingen en ijselikheden, waar het landelijk leven des volks zich in zijne schoonste deugden voordoet, waar eene roemrijke geschiedenis van de heldhaftigste feiten gewaagt, en hare helden de kroon der onsterfelijkheid uitrekt,—moet zich het vernuft opgewekt gevoelen, om de beroemdste voortbrengselen der schilderkunst te scheppen; en zoo bezit Nederland eenen éénigen *Rembrandt, Van Eyck, Van Dijk* en *Potter, Pieneman* en *Israëls*.

En die zelfde tafereelen eischen dat de verhevenste gedachten, de heiligste gevoelens, de schoonste gaven van spraak en gezang,—door God den mensch geschonken,—dat de goddelijke geest, de stem der prophetie,—de dichtkunst,—die tafereelen vereeuwige; en zoo vinden wij als nationale dichters, *Vader Cats* en *Van Vondel, Hooft* en *Bilderdijk, Helmers* en *Tollens, van Lennep* en *Cremer*.

En aldus kunnen wij op elk gebied der Wetenschap, mannen uit het Nederlandsch volk aanwijzen, gelijk *Boerhaave* en *Donders, Vossius* en *Huijgens*, die wereldsche vermaardheid hebben verkregen, niettegenstaande de hinderpalen waarmede de

meesten te kampen hadden, van in het kleinste koningrijk van Europa te wonen, en huune wetenschappelijke werken in een taal geschreven zijn, buiten Nederland en Neêrlands bezittingen geheel en al onbekend.

Voor ons Israëlieten bestaat er eene bijzondere reden van eeuwige dankbaarheid aan het Nederlandsch volk, voor de bescherming aan de Joodsche wetenschap geschonken. Terwijl elders, godsdiensthaat en dweeperij, de geleerde schriften onzer Rabbijnen tot het vuur veroordeelden, en daardoor het verbond van God met Israel,—de Wet van Sinai,—zochten te niet te doen, werden in het vrije Nederland deze geleerde schriften duizendvoudig vermenigvuldigd, door het krachtigste wapen tegen dwingelandij en dweepzucht,—de drukkunst,—en de schoonste boekwerken der Hebreuwsche letterkunde zijn van de vernaardeste Nederlandsche drukkerijen van *Athias* en *Proops*. De beoefening onzer Wet, de studie van den Talmud, de kennis van de Joodsche godgeleerdheid werd daardoor bevorderd; en zouden wij ook niet mogen aannemen, dat door die beoefening, studie en kennis, het Jodendom in Nederland zoo zeer gehecht is aan het oudvaderlijk geloof, en geene uitheemsche begrippen in zijne eeredienst toelaat? Kennis baart waarheid,—Wetenschap schenkt kracht, zij verheft den mensch boven al het geschapene, en bewaakt de arke des verbonds eens volks, Deze kracht is door God geschapen, zij is door *Be-zal-el*,—“de Bescherming van God,”—gemaakt en kan daarom door niets hoegenaamd vernietigd worden. Wetenschap, en door haar Kennis en Waarheid zijn de grootste, de verhevenste krachten in den mensch, zij behooren onder de beschermers die Neêrlands heiligdom bewaken, en die den volkeren der aarde, de wetten der Eenheid en Verbroedering verkondigen!

Op het graf van den eersten Willem uit het huis van Oranje, Willem de Zwijger, is een hond in onvergankelijk marmer uitgehouwen; het stelt voor, de getrouwheid tot in den dood! En dit is het zinnebeeld van de getrouwheid van het Nederlandsch volk tot het huis van Oranje. In het leven zijn zij vereenigd, en in den dood zijn zij niet gescheiden! Deze Eenheid van Vorst en Volk heeft ons uit menigen neteligen toestand gered, voornamelijk toen de buitzieke overheerschers den een den ander toeriepen; laat ons Nederland verdeelen, voor den een het vaste land, en voor den ander zijne kolonien. Doch zij deinsden terug, toen zij het vastberaden Volk rondom den zetel hunz Vorsten zagen geschaard, en daár bij de arke des verbonds, bij de grondwet, als het heiligste des heilige, met eeden hoorden zweren dat Nederland, door Neêrlanders geschapen en ontwikkeld, aan Neêrlanders alléén zal toebehooren. Toen zagen alle volkeren der aar-

de, de Cherubim, de beschermengelen van Neêrlands Eenheid, — *Heldenmoed, Vrijheidszin, Nijverheid en Wetenschap*, — als on-eindige, onwederstaanbare krachten van dat verbond, en erken- den, dat dit klein volkje, een machtigen natië is, het bezit een wonderlijk land, waar de woedende elementen dienstbaar zijn tot onovertrefbare verdediging. Waarlijk o Neerlandsch volk! **מי כמוך עם גושע כה** “Wie is U gelijk? Een volk door God beschermd.” De Eeuwige zal Uw verbond van Vorst en Volk handhaven, tot in alle eeuwigheid!

AMEN.

GEBED.

EENIGE EN EEUWIGE GOD,

KONING ALLER KONINGEN!

U danken de volken, o Heere, U danken de volken al te zamen. Natiën verheugen zich en juichen, daar Gij de volken met billijkheid rigt, en de natiën der aarde tot leidsman strekt,

יְרוּךְ עַמִּים אֱלֹהִים יְרוּךְ עַמִּים כָּל

Looft den Eeuwige, gij volken, altegader; prijst Hem, alle natien, want Zijne goedertierenheid is magtig over ons, en des Eeuwigen trouw is tot in eeuwigheid. **וְאִמַּתָּה לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ**

Mijn God zijt Gij, U zal ik danken; mijn God, U zal ik verheffen. Dankt den Eeuwige want Hij is goed, Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid. **אֵלֵינוּ אַתָּה וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵינוּ אֲרוּמֶךָ**

Met deze lofliederen hebben wij heden Uwe genade en liefde bezongen, als ons dankoffer in Uwen tempel gebragt ter herinnering aan de verjaring van Neêrlands geliefden Vorst. Wij

erkennen in waarheid des harten, dat Gij de Regeerder aller natien en de eenigste Heerscher aller menschen zijt; dat gelijk Israel door de woestijn des levens zijne bestemming heeft leeren kennen, aldus Nederland zijn roem te danken heeft, aan de vele verwoestingen en beproevingen die het te doorstaan had; en zijn overtuigd dat het verbond met U gesloten,—de vrijheid van geweten,—ook het bestaan van ons Vaderland heeft verzekerd; en dat ondersteund door de grootste krachten die een natie kan bezitten,—*Heldenmoed, Vrijheidszin, Nijverheid en Wetenschap*,—ons dierbaar Volk tegen alle gevaren der natuur, alle aanvallen van veroveraars zal beschermd blijven.

Goedertierende Vader! Wij gevoelen onze nietigheid in het bewustzijn, dat terwijl wij nu feestvieren ter eere van onzen hooggeschatten Koning, hij welligt de strijd des doods doorstaat, en het mogelijk door U is bevolen, het Neêrlandsch volk in rouw en smarte te dompelen, door het afsterven van onzen geëerden en geliefden Vorst. Al Uwe bezoeken, O Heere! hoe pijnlijk ook voor ons harte, zijn Uwe daden van genade en liefde: zoo onze goede en getrouwde Koning zijn tijdelijk bestaan met het eeuwig leven heeft verwisseld, schenk zijne ziele de zaligheid des rechtvaardigen, gelijk Gij o Barmhartige Schepper aller Wezens, dit aan Uwe dengdzame dienaars hebt toegezegd. Begunstig het Hooge Bestuur dezer landen met een straal van Uwe wijsheid en mogen zij van de heilige openbaringen Uwer Voorzienigheid—de Geschiedenis—leeren, dat te midden van de grootste rampen en droevigste gebeurtenissen, het verbond van het Neêrlandsch Volk met het huis van Oranje, de verlossing en bevrijding van Neêrlands Eenheid hebben te weeg gebragt. Moge het geheele Volk vereenigd in Vaderlandsliefde en burgertrouw, zich rondom onze geëerbiedigde Koningin en de jeugdige Kroonprinses scharen, en in de regering van een telg uit het gezegend huis van Oranje, de grootheid, den roem, de eer, het welzijn,—Gods genade voor Nederland erkennen!

Hemelsche Vader! Bescherm deze Kolonie en de Verteenwoordiger des Konings, met Uwe almacht en barmhartigheid zoodat deze bevolking in voorspoed moge vooruitgaan, en vrede en eendragt bij ons gevestigd blijven. Zegen het werk onzer handen en schenk ons de middelen voor ons bestaan. Vertroost de bedroefden, versterk de lijdenden, en genees onze zieken.

Moge Beschaving en Verlichting, Wetenschap en Waarheid zich uitbreiden onder alle volken der aarde, zoodat het geheele menschdom moge vooruitgaan, en de tijd naderen van de ware verlossing aller schepselen, aller zielen, aller geesten,—*Eenheid en Verbroedering!*

AMEN.

